

Напрями державної підтримки інновацій в оборонній промисловості

Усаченко Олександр Олександрович, к.держ.упр., науковий співробітник
Науково-організаційного відділу Військової частини А4444

Основною проблемою інноваційної діяльності оборонної промисловості - створення нових товарів, освоєння виробництва та їх своєчасний вихід на ринок. Від успіху нового товару на ринку залежить процвітання підприємства, невдача ж ставить його на межу банкрутства. Тому конкуренція в сфері військових товарів в даний час все більше переміщується в область нових товарів, їх асортименту, якості, науково-технічного рівня.

Вибір того чи іншого виду зразка озброєння і військової техніки, а також встановлення розмірів їх поставок доцільно робити на якомога більш ранніх стадіях, щоб забезпечити виграш у часі і уникнути нераціональних витрат.

Наукове планування розвитку військової техніки та інших засобів збройної боротьби, їх економічну реальність, збалансованість різних елементів конкретних планів, концентрацію зусиль у проведенні військово-економічних заходів необхідно здійснювати, не допускаючи «заморожування» ресурсів і передчасного морального старіння бойової техніки та інших матеріальних засобів.

У найзагальнішому вигляді основні напрямки державної підтримки інновацій в оборонній промисловості включають:

- сприяння розвитку наукових досліджень (фундаментальних, пошукових, прикладних), перш за все в створенні перспективних видів ОВТ;
- кадрове забезпечення інноваційної діяльності. На жаль, недостатня увага держави до розвитку оборонної промисловості призвело до втрати в ньому перспективних інженерно-технічних кадрів. З урахуванням наступності поколінь в науково-дослідно-конструкторських роботах сталося випадання двох поколінь інженерів.
- сприяння розробці державних цільових програм по ОВТ, що буде сприяти підвищенню інноваційної діяльності;
- участь держави як посередника в організації ефективної взаємодії різних

секторів науки (академічного, галузевого, вузівського та заводського) і стимулювання кооперації в області інноваційних розробок між різними фірмами, НДІ і КБ;

- участь держави в розробці і розміщенні ДОЗ, в створенні організаційних та економічних умов для успішної його реалізації та ін.

До методів економічного впливу держави в галузі інновацій в оборонній промисловості, їх стимулювання можна віднести: прямі та непрямі [1].

Прямі методи здійснюються переважно в двох формах: адміністративно-розпорядчої та програмно-цільовий. Перша форма виявляється у вигляді прямого фінансування, здійснюється відповідно до спеціальних законів, що приймаються з метою безпосереднього сприяння інноваціям. Друга форма передбачає контрактне фінансування інновацій в системі ДОЗ та державної цільової програми з оборонної тематики. Таке фінансування являє собою один з елементів розповсюдженої в даний час системи контрактних відносин -договори між замовниками та підрядниками [2].

В системі прямих методів впливу держави на інноваційний процес важливе місце займають заходи, що стимулюють кооперацію промислових оборонних підприємств (фірм, корпорацій) в області нововведень і кооперацію НДІ, КБ з промисловістю [3]. Друга з цих форм кооперації викликана необхідністю, з одного боку, доведення передових наукових ідей до стадії їх комерційної реалізації, з іншого -створення умов для зацікавленості промисловості у фінансуванні фундаментальних і пошукових досліджень. В цьому напрямку державної інноваційної політики проявляється її орієнтація на наукову новизну промислових інновацій, що нерідко є вторинним при реалізації інтересів промислових фірм і підприємств, які вирішують в першу чергу виробничі і комерційні задачі.

Говорячи про державну підтримку інновацій в оборонній промисловості, на наш погляд, необхідно виділити кілька особливостей. Перша особливість полягає в тому, що держава як суб'єкт ринкових відносин має розуміти: підтримуючи інновації в оборонній промисловості, воно тим самим сприяє їх поширенню і на інші галузі національної економіки. Створений в оборонній промисловості науково-технічний потенціал, перспективні технології військового та подвійного

застосування при їх використанні можуть стати необхідним елементом розвитку інноваційного процесу в народному господарстві. Друга особливість полягає в тому, що державою повинні бути прийняті найбільш ефективні заходи в області дотримання державної та військової таємниці на вироблену інноваційну продукцію і при здійсненні передачі технологій в інші специфічні сфери військового виробництва. Нарешті, третя особливість бачиться в тому, що держава повинна виробляти і використовувати методи економічного стимулювання інноваційних процесів, щоб надати їм більш високу активність.

За своїм змістом економічне стимулювання інновацій в оборонній промисловості (мова йде про створення нових видів ОВТ), з нашої точки зору, являє собою сукупність економічних важелів і стимулів, форм і методів, за допомогою яких держава впливає на інноваційні процеси з метою підвищення їх ефективності та досягнення певного кінцевого результату. Розглянемо більш докладно це питання.

Література

1. Закон України "Про державне оборонне замовлення" // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1999. — № 11. — Ст. 1 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/464/14>

2. Указ Президента України "Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу" від 11 червня 1998 року N 615/98 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/615/98>

3. Офіційний сайт Урядового порталу [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>